JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JULIANE KOKOTT
1 päivänä helmikuuta 2007 [1]

I Johdanto

1. Kun komissio sallii tuen tai ei vastusta sitä, herää kysymys, millä ehdoilla tuensaajan mahdolliset kilpailijat voivat valittaa tällaisesta päätöksestä. Tällöin on aina ongelmana se, koskeeko tuen myöntäminen erikseen kilpailijaa.

2. Käsiteltävänä olevassa valituksessa asianosaiset kiistelevätkin siitä, koskeeko valtiontuesta, jonka Itävalta on myöntänyt Lenzing Lyocell GmbH & Co. KG:lle [jäljempänä LLG], 19.7.2000 tehty komission päätös 2001/102/EY [2] (jäljempänä riidanalainen päätös) erikseen espanjalaista yritystä Sociedad nacional de Industrias y Aplicaciones de Celulosa Española SA (jäljempänä Sniace). Valituksenalaisessa tuomiossa [3] ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei katsonut päätöksen koskevan erikseen Sniacea.

II Tosiseikat ja asian käsittely

3. Valituksen kohteena olevan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 1 ja 2 kohdassa kyseiset yritykset esitellään seuraavasti:

"1 Sniace, SA – – on espanjalainen yhtiö, jonka pääasiallisena toimintana on tekokuitujen ja synteettisten kuitujen, selluloosan ja selluloosakuitujen (katkotut viskoosikuidut), polyamidifilamenttilangan, kuitukankaan sekä natriumsulfaatin tuotanto ja myynti, metsänhoito ja sähköenergian yhteistuotanto.

1 – Alkuperäinen kieli: saksa.

2 – EYVL 2001, L 38, s. 33.

3 – Asia T-88/01, Sniace v. komissio, tuomio 14.4.2005 (Kok. 2005, s. II-1165).

2 Lenzing Lyocell GmbH & Co. KG – – on itävaltalainen yhtiö, joka on itävaltalaisen Lenzing AG:n, joka tuottaa muun muassa viskoosi- ja modaalikuituja, tytäryhtiö. LLG:n toimintana on lyosellin, joka on puhtaasta luonnonselluloosasta valmistettu uusi kuitutyyppi, tuotanto ja myynti. Tätä kuitua tuottaa myös brittiläinen yhtiö Courtaulds plc, joka myy sitä nimikkeellä 'Tencel'."

riidanalaiset tuet jäivät voimaan. Päätöksen päätösosassa todetaan seuraavaa:

"1 artikla

Tuet, jotka Itävalta on myöntänyt Lenzing Lyocell GmbH & Co. KG:lle (LLG) 35,80 miljoonan euron takauksina (liikepankkien ja julkisten pankkien yhteenliittymän myöntämä 21,8 miljoonan euron takaus ja Wirtschaftspark Heiligenkreuz Servicegesellschaft mbH:n (WHS) myöntämät kolme takausta, joiden määrät ovat 1,4 miljoonaa euroa, 10,35 miljoonaa euroa ja 2,25 miljoonaa euroa) ja soveltamalla teollisuuskäyttöön tarkoitetun 120 hehtaarin maa-alueen hankinnassa hintaa 4,4 euroa neliömetriltä, takaamalla Burgenlandin osavaltion nimissä kiinteän hinnan liiketoiminnan perushyödykkeiden tarjoamiselle ja myöntämällä määrältään tuntemattoman tuen yrityskohtaisen infrastruktuurin rakentamisen muodossa, eivät ole EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

4. Itävallan viranomaiset myönsivät LLG:lle vuodesta 1995 alkaen tukea lyosellin valmistukseen tarkoitetun tehtaan rakentamiseen Burgenlandissa. Aluksi komissio ei vastustanut hanketta, mutta vuonna 1998 se käynnisti EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn todetakseen, olivatko tuet yhteisön oikeuden mukaisia. Menettelyn aikana Sniace esitti kaksi huomautusta.

2 artikla

Tuki, jonka Itävalta on myöntänyt LLG:lle antamalla WiBAG:n nimissä 14,5 miljoonan euron takauksen, on komission viitenumerolla N 542/95 hyväksymien takauksia koskevien suuntaviivojen mukainen.

5. Komissio teki riidanalaisen päätöksen [4] 19.7.2000. Tämän päätöksen mukaan LLG:n

4 – Mainittu edellä alaviitteessä 2.

Ympäristönsuojelutuki, jonka määrä on 5,37 miljoonaa euroa, on komission viitenumerolla N 93/148 hyväksymien ympäristönsuojelua koskevien suuntaviivojen mukainen.

3 artikla

Yksittäiset tuet, jotka Itävalta on myöntänyt ja joiden määrät ovat 0,4 miljoonaa euroa maa-alueen hankintaan tarkoitettua tukea ja 21,8 miljoonaa euroa äänettömän osakkuuden muodossa maksettua tukea, soveltuvat yhteismarkkinoille."

6. Sniace nosti päätöksestä kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. LLG, Itävallan Land Burgenland ja Itävalta tukivat vastaajana olevaa komissiota.

7. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ottanut kannetta tutkittavaksi, koska tuen myöntäminen ei sen mukaan koskenut Sniacea erikseen. Tuomion mukaan Sniacella oli vähäinen rooli oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä, eikä tuki vaikuttanut merkittävästi sen markkina-asemaan, koska LLG:n yksinomaan valmistama lyoselli ja Sniacen valmistama viskoosi eivät kilpaile keskenään.

III Vaatimukset

8. Sniace vaatii valituksessaan, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 14.4.2005 asiassa T-88/01 antaman tuomion

– hyväksyy ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyt vaatimukset tai toissijaisesti palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jotta mainittu tuomioistuin voi ratkaista asian pääasian osalta

– hyväksyy kantajan 16.10.2001 tekemän hakemuksen, jolla se vaati prosessinjohtotoimen määräämistä, sekä kantajan 20.4.2001 tekemät hakemukset, jotka koskevat osapuolten henkilökohtaista läsnäoloa, todistajien kuulemista ja asiantuntijalausunnon hankkimista

– velvoittaa ensimmäisessä oikeusasteessa käydyn oikeudenkäynnin vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

9. Komissio puolestaan vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– jättää tutkimatta kolme ensimmäistä valitusperustetta tai – toissijaisesti – hylkää ne perusteettomina

– hylkää neljännen valitusperusteen perusteettomana

– velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut

– tai – toissijaisesti –, mikäli valitus hyväksytään, palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jotta mainittu tuomioistuin voi ratkaista, onko sen päätös perusteltu.

10. Lenzing Fibers GmbH (jäljempänä Lenzing Fibers), LLG:n oikeusseuraaja, ja Itävallan tasavalta vaativat, että valitus hylätään kokonaisuudessaan.

IV Arviointi

11. Sniace esittää neljä valitusperustetta. Sen mielestä tuomioistuin erehtyi, kun se ensinnäkin torjui väitteen Sniacen markkina-asemaan kohdistuneesta huomattavasta vaikutuksesta ja toiseksi katsoi Sniacen roolin tutkintamenettelyssä olleen vähäinen. Kolmanneksi riidanalainen tuomio loukkasi tehokkaan oikeussuojan periaatetta. Neljännessä valitusperusteessaan Sniace väittää, että sitä ja LLG:tä on kohdeltu eri tavoin, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi Lenzing-konsernin emoyhtiön Lenzing AG:n (jäljempänä Lenzing-konserni) Sniacelle myönnettyjä tukia koskeneen kanteen. [5]

A *Oletus, jonka mukaan päätökset koskevat kantajaa erikseen*

12. Ennen tämän valitusperusteen yksityiskohtaista käsittelyä on syytä esittää muutama erikseen koskemisen käsitteeseen liittyvä huomautus.

13. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan muut oikeussubjektit kuin ne, joille päätös

5 – Asia T-36/99, Lenzing AG v. komissio, tuomio 21.10.2004 (Kok. 2004, s. II-3597), ks. myös asiassa C-525/04 P, Espanja v. Lenzing, 1.2.2007 antamani ratkaisuehdotus (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

on osoitettu, voivat väittää päätöksen koskevan niitä erikseen EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla ainoastaan silloin, kun tämä päätös vaikuttaa niihin niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista, ja ne voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu. [6]

14. Valtiontukilainsäädännössä käsitteen "koskea erikseen" edellytykset kilpailijoiden näkökulmasta eroavat toisistaan huomattavasti sen mukaan, missä menettelyn vaiheessa kanne nostetaan ja mihin sillä pyritään.

15. Yhteisöjen tuomioistuin esitti äskettäin asiassa ARE antamassaan tuomiossa, millä edellytyksillä tuensaajien (mahdolliset) kilpailijat voivat nostaa kanteen komission päätöksistä, mikäli komissio ei kyseenalaista jäsenvaltion toimenpiteitä *aloittamatta* EY 88 artiklan 2 kohdan mukaista muodollista tutkintamenettelyä. [7] Tältä osin on olemassa kaksi kannemahdollisuutta: yhtäältä kanteella voidaan pyrkiä pakottamaan muodolliseen tutkintamenettelyyn, toisaalta sillä voidaan riitauttaa asiaa koskeva komission päätös.

16. Jos kanteella pyritään pakottamaan muodolliseen tutkintamenettelyyn, riittävänä pidetään sitä, että kantajat ovat henkilöitä, yrityksiä tai yhteenliittymiä, joiden etuihin tuen myöntäminen *saattaa* vaikuttaa, eli erityisesti tuensaajien kilpailijayrityksiä ja etujärjestöjä. [8] Asiavaltuutta laajennetaan tältä osin suhteellisen paljon, jotta EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisella muodollisella menettelyllä varmistetut mahdollisten kilpailijoiden menettelylliset oikeudet turvataan. [9]

17. Asianlaita on sen sijaan toisin, jos kanteella pyritään siihen, että tuomioistuin kumoaa aineellisen kysymyksen osalta päätöksen, joka on tehty järjestämättä muodollista tutkintamenettelyä. Tällöin ei pidetä riittävänä sitä, että kantaja voidaan katsoa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi

6 – Asia 25/62, Plaumann v. komissio, tuomio 15.7.1963 (Kok. 1963, s. 211, 238, Kok. Ep. I, s. 181) ja asia C-198/91, Cook v. komissio, tuomio 19.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2487, Kok. Ep. XIV, s. I-211, 20 kohta).

7 – Asia C-78/03 P, Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (jäljempänä ARE), tuomio 13.12.2005 (Kok. 2005, s. I-10737, 34 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

8 – Edellä alaviitteessä 6 mainittu asia ARE, tuomion 35 ja 36 kohta.

9 – Edellä alaviitteessä 6 mainittu asia ARE, tuomion 34 ja 35 kohta.

osapuoleksi, jota asia koskee. Sen on osoitettava, että päätös koskee sitä *erikseen*. Tämä edellyttää, että riidanalaisen päätöksen kohteena oleva tukijärjestelmä vaikuttaa sen markkina-asemaan huomattavasti. [10]

18. Tätä tiukempaa kriteeriä sovelletaan myös EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn suorittamisen *jälkeen*. Tässä asiassa tuen hyväksyntä EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn perusteella koskee kantajana olevaa kilpailijaa erikseen asiassa Cofaz ym. vastaan komissio annetun tuomion mukaisesti, mikäli se on aktiivisesti osallistunut tähän menettelyyn ja mikäli riidanalaisen päätöksen kohteena oleva tukitoimenpide on huomattavasti vaikuttanut sen markkina-asemaan. [11] Tämän kriteerin avulla on arvioitava, koskevatko päätökset Sniacea erikseen.

B *Ensimmäinen valitusperuste: Huomattava vaikutus markkina-asemaan*

19. Ensimmäinen valitusperuste koskee yhteisöjen tuomioistuimen sitä päätelmää, että Sniace ei ole osoittanut tuella olevan huomattavaa vaikutusta. Huomattavan vaikutuksen avulla voidaan määritellä kilpailijat, jotka yksilöidään hyväksytyn tuen avulla siten, että ne täyttävät asiassa Plaumann annetussa tuomiossa luetellut tutkittavaksi ottamisen edellytykset. [12] Kilpailijat, joilla on asiavaltuus, erottuvat siis tuen perusteella kaikista muista erityisellä tavalla, ja ne voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle riidanalainen päätös on osoitettu. Tämä yksilöitävyys erottaa toisistaan markkina-asemaan kohdistuvan huomattavan vaikutuksen, joka asiassa Cofaz annetun tuomion mukaan oikeuttaa nostamaan kanteen, ja vaikutuksen, joka ei ole tässä mielessä huomattava.

20. Periaatteessa mikä tahansa valikoidusti tietyille markkinaosapuolille myönnetty etu vaikuttaa kaikkien sellaisten kilpailijoiden markkina-asemaan, jotka eivät saa kyseistä etua. Kuitenkin niiden markkina-asemaan vaikuttavat myös monet muut seikat joko myönteisesti tai kielteisesti. Näin ollen pelkästään se, että jokin toimenpide on omiaan vaikuttamaan kyseisillä markkinoilla vallitseviin kilpailuolosuhteisiin, ei vielä saa aikaan sitä, että toimenpiteen voitaisiin katsoa koskevan erikseen jokaista taloudellista toi-

10 – Edellä alaviitteessä 6 mainittu asia ARE, tuomion 68 kohta ja sitä seuraavat kohdat, vielä hieman väljempi sanamuoto 37 kohdassa.

11 – Asia 169/84, Cofaz ym. v. komissio, tuomio 28.1.1986 (Kok. 1986, s. 391, Kok. Ep. VIII, s. 439, 25 kohta).

12 – Edellä alaviitteessä 5 mainituissa asioissa Plaumann v. komissio ja Cook v. komissio annetut tuomiot.

mijaa, joka jollakin tavalla kilpailee toimenpiteestä etua saavan osapuolen kanssa. [13]

21. Kilpailijat yksilöivän tuen vaikutuksen voidaankin olettaa olevan olemassa vain, mikäli tuki suosii tuensaajaa kilpailijoihin nähden siten, että tämä seikka saa erityisaseman. Yhteisöjen tuomioistuinten on voitava tämän erityisaseman perusteella erottaa tuensaajan edun vaikutukset muista kantajana olevan kilpailijan markkina-asemaan vaikuttavista seikoista ja määritellä niiden oma arvo kilpailijan kannalta. Asiassa Deutsche Post ja DHL vastaan komissio annetun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräyksen sanamuodon perusteella kantajan onkin osoitettava, että sen markkina-asemaa *on heikennetty merkittävällä tavalla.* [14]

22. Näin ollen komissio korostaa perustellusti, että kantajana olevan kilpailijan markkina-asemaan kohdistuvaa huomattavaa vaikutusta ei saa sekoittaa – mahdollisesti vain uhkaavaan – EY 87 artiklassa tarkoitettuun kilpailun vääristymiseen, joka on yksi kielletyn tuen tuntomerkeistä. Tukia koskeva kielto ei nimittäin rajoitu ainoastaan tukiin, joiden kilpailua vääristävä vaikutus yksilöi tietyt kilpailijat. [15]

23. On siis tarkasteltava kulloistenkin markkinoiden rakennetta ja väitetyn tuen vaikutusta. [16] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo valituksenalaisen tuomion 61 kohdassa, että tarkoitetut toimenpiteet koskevat yksinomaan tehdasta, jonka tarkoituksena on lyosellin tuottaminen, ja että on riidatonta, että Sniace ei tuota tätä kuitutyyppiä eikä aio tuottaa sitä tulevaisuudessakaan. Tuomion 62–78 kohdassa se toteaa lisäksi, että lyoselli ja Sniacen valmistama viskoosi eivät ole kilpailusuhteessa. LLG:lle lyosellin valmistukseen myönnettävä tuki ei näin ollen voi vaikuttaa huomattavasti Sniacen markkina-asemaan. [17] Olennaisena perusteena ovat kuitujen erilaiset ominaisuudet – erityisesti lyosellin korkeampi hinta –, joita Sniace ei enää kiistä.

13 – Yhdistetyt asiat 10/68 ja 18/68, Eridania ym. v. komissio, tuomio 10.12.1969 (Kok. 1969, s. 459, 7 ja 8 kohta).

14 – Asia T-358/02, määräys 27.5.2004 (Kok. 2004, s. II-1565, 37 kohta).

15 – Vrt. tältä osin asia C-367/04 P, Deutsche Post ja DHL v. komissio, määräys 21.2.2006 (41 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, saatavissa ainoastaan saksaksi ja ranskaksi).

16 – Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti asiassa T-146/03, Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid ja Federación Catalana de Estaciones de Servicio v. komissio, 12.12.2006 antamassaan tuomiossa (50 kohta ja sitä seuraavat kohdat, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) huomioon etua saavien huoltoasemayrittäjien *paikalliset* kilpailijat arvioidessaan huoltoasemille myönnettyä tukea.

17 – Tämä vastaa arviota, jonka komissio esitti riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleessa sekä yrityskeskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltumattomaksi 17.10.2001 tekemässään päätöksessä (COMP/M.2187 – CVC/Lenzing, EUVL 2004, L 20, 54 perustelukappale ja sitä seuraavat perustelukappaleet).

1. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittama todisteiden arviointi

24. Sniace huomauttaa kuitenkin – kuten jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa –, että LLG markkinoi lyosellin substandardversiota eli heikompilaatuista tuotetta sekä niin sanottua proviskoosia eli lyosellin ja viskoosin sekoitusta. Sniacen mukaan molemmat tuotteet kilpailevat sen valmistaman viskoosin kanssa.

25. Kuten Sniace nimenomaan toteaa, EY 225 artiklan ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti muutosta voidaan kuitenkin hakea vain oikeuskysymysten osalta. Ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen määrittämään merkityksellisen tosiseikaston sekä arvioimaan sitä ja todistusaineistoa. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että tuomioistuimelle esitetty selvitys on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tosiseikaston ja todistusaineiston arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi yhteisöjen tuomioistuimen muutoksenhakuasteena harjoittaman valvonnan piiriin. [18]

26. Sniacen esittämät lyosellin ja viskoosin välistä kilpailua koskevat väitteet koskevat, kuten komissio ja Itävaltakin korostavat, yksinomaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittamaa tosiseikkojen määrittämistä. Sen vuoksi ne otetaan tutkittavaksi vain, jos Sniace moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta tosiseikkojen tai todistusaineiston ottamisesta huomioon vääristyneellä tavalla.

27. Yhteisöjen tuomioistuin on vastikään täsmentänyt, että tällaisesta tilanteesta on kyse silloin, kun ilman uutta selvitysaineistoa on selvää, että olemassa olevan selvitysaineiston arviointi oli ilmeisen virheellistä. [19]

28. Sniace on oikeassa väittäessään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi tuomion 72 kohdassa virheellisesti, että asiakirja-aineiston perusteella ei ole mahdollista todeta, että erilaisia lyosellin laatuja olisi olemassa. Sniacen kannekirjelmänsä liitteessä 17 esittämästä, LLG:n järjestämää tieteellistä kokousta koskevasta kirjoituksesta

18 – Ks. valtiontukilainsäädäntöön liittyvät yhdistetyt asiat C-442/03 P ja C-471/03 P, P&O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya v. komissio, tuomio 1.6.2006 (Kok. 2006, s. I-4845, 60 kohta) sekä yleisemmin asia C-390/95 P, Antillean Rice Mills ym. v. komissio, tuomio 11.2.1999 (Kok. 1999, s. I-769, 29 kohta); asia C-237/98 P, Dorsch Consult, tuomio 15.6.2000 (Kok. 2000, s. I-4549, 35 ja 36 kohta) ja yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004 (Kok. 2004, s. I-123, 49 kohta).

19 – Asia C-229/05 P, PKK ja KNK v. neuvosto, tuomio 18.1.2007 (Kok. 2007, s. I-439, 37 kohta). Aikaisemmista muotoiluista ks. asia C-8/95 P, New Holland Ford v. komissio, tuomio 28.5.1998 (Kok. 1998, s. I-3175, 72 kohta) ja asia C-551/03 P, General Motors Nederland ja Opel Nederland v. komissio, tuomio 6.4.2006 (Kok. 2006, s. I-3173, 54 kohta).

käy nimittäin ilmi, että LLG on kehittänyt erilaisia lyoselli-kuitulajeja, joiden ominaisuudet poikkeavat toisistaan.

29. Tämä virhe ei ole kuitenkaan ratkaiseva riidanalaisen tuomion lainmukaisuuden kannalta, koska erilaisten lyoselli-lajien olemassaolo ei todista sitä väitettä, että LLG todella markkinoi *heikompilaatuista* lyosellia, joka kilpailee hinnalla viskoosin kanssa.

30. Sniace väittää lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tuomion 74–77 kohdassa riittävästi arvioinut viskoosin ja proviskoosin eli lyosellin ja viskoosin sekoituksen välistä kilpailua. Siihen liittyvät väitteet rajoittuvat kuitenkin proviskoosin olemassaolosta kertomiseen. Sniace ei sitä vastoin osoita, että jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetty todistusaineisto olisi todistanut proviskoosin ja viskoosin välillä esiintyvän kilpailun.

31. Muuta ei käy ilmi myöskään komission maaliskuussa 2004 julkaisemasta päätöksestä, joka koski Lenzing-konserniin liittyvää yrityskeskittymää koskevaa menettelyä, johon Sniace viittaa. On tosin totta, että Lenzing-konsernin tavoitteena oli todistaa yrityskeskittymää koskevassa menettelyssä, että lyosellin ja viskoosin on katsottava kuuluvan samoille markkinoille. Todistaminen tosin ilmeisesti epäonnistui, koska komissio totesi päätöksessään, että on olemassa erilliset lyoselli-kuitumarkkinat, joilla toimii Lenzing-konsernin lisäksi ainoastaan yksi konserni, Acordis. [20]

32. Käsiteltävänä olevassa asiassa ei voida ottaa huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan yrityskeskittymiä käsittelevän viraston näkökantoja, jotka koskevat Lenzing-konsernin hankkimaa lyosellin tuotannon kanssa kilpailevaa tuotantoa. Tämä virasto hyväksyi myöhemmin sen, että lyoselli voidaan korvata muilla kuiduilla. [21] Sniace ei ole perustellut yksityiskohtaisesti näitä argumentteja tai vedonnut niihin osoittaakseen erilaisten käyttötapojen avulla, että sen markkina-asemaan kohdistui huomattava vaikutus. Sen vuoksi ne eivät ole käsiteltävänä olevan asian kohteena.

33. Näin ollen ei voida todeta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi ottanut todistusaineistoa huomioon vääristyneellä tavalla kiistäessään viskoosin ja proviskoosin suoran kilpailusuhteen. Ensimmäinen valitusperuste on hylättävä tältä osin.

20 – Edellä alaviitteessä 17 mainittu komission päätös asiassa CVC/Lenzing, 230 perustelukappale ja sitä seuraavat perustelukappaleet.

21 – Office of Fair Tradingin 6.9.2004 tekemä päätös, Lenzing/Tencel, http://www.oft.gov.uk/NR/rdonlyres/083EBE4F-28E5-4E0C-99EA-02007CBA5275/0/Lenzing.pdf, 10 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

2. Sniacen ja Lenzing-konsernin välinen kilpailusuhde

34. Sniacen käsityksen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole lainkaan arvioinut tiettyjä sen tuen myöntämisen avulla yksilöimiseen liittyviä seikkoja. Se kuuluu Lenzing-konsernin tavoin selluloosakuitujen valmistajien pieneen piiriin ja on yksi niistä kolmesta kilpailevasta yrityksestä, jotka osallistuivat LLG:lle myönnettyjen tukien EY 88 artiklan 2 kohdan mukaiseen tutkintamenettelyyn. Sniacen mukaan komissiokin lähti päätöksensä 45 perustelukappaleessa siitä, että LLG:lle myönnetyt tuet saattavat vaikuttaa muissa jäsenvaltioissa toimiviin kilpailijoihin. Kuten komissio myös totesi, kyseisillä markkinoilla on ylikapasiteettia. [22] Sniace katsoo lisäksi todistaneensa LLG:n tukien seurauksena kärsimänsä menetykset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

35. Tämä väite ei ole kuitenkaan merkityksellinen. Sen vuoksi sen nimenomaisen arvioinnin puute ei merkitse perustelujen puutteellisuutta. [23]

36. On nimittäin muistettava, että tukea myönnettiin suoranaisesti ainoastaan lyosellin valmistukseen, että Sniace ei valmista tätä tuotetta vaan viskoosia ja että viskoosi ja lyoselli eivät ole suorassa kilpailusuhteessa keskenään.

37. Sniacen selvitykset eivät koske lyosellin markkinoita. Ne voisivat olla pitäviä vain, mikäli lyosellin valmistukseen myönnetty tuki vaikuttaisi huomattavasti sellaisen valmistajan markkina-asemaan, joka valmistaa selluloosakuituja muille markkinoille. Näin olisi vain, jos markkinoilla, joilla tuensaajan kilpailija ei toimi, myönnettävä tuki vaikuttaisi toisilla markkinoilla toimivaan kilpailijaan niin selvästi, että se voitaisiin yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle tuki on osoitettu.

38. Sniacen selvitysten nojalla ei voi kuitenkaan päätellä, että lyosellin valmistukseen myönnetty tuki todella olisi vaikuttanut muihin markkinoihin tällä tavalla. Varsinkaan se ei onnistu todistamaan menetyksiään viskoosin markkinoinnissa lyosellin kanssa tapahtuneen kilpailun johdosta. Kuten komissiokin korostaa, Sniacen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämä asiakirja perustuu nimittäin siihen todistamattomaan oletukseen, että lyoselli todella on suorassa kilpailusuhteessa viskoosin kanssa.

22 – Sniace viittaa EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen ja edellä alaviitteessä 16 mainittuun komission päätökseen, mutta komissio toteaa saman myös riidanalaisen päätöksen 45 perustelukappaleessa.

23 – Vrt. asia C-274/99 P, Connolly v. komissio, tuomio 6.3.2001 (Kok. 2001, s. I-1611, 121 kohta) ja asia C-197/99 P, Belgia v. komissio (Forges de Clabecq), tuomio 11.9.2003 (Kok. 2003, s. I-8461, 81 kohta) sekä julkisasiamies Léger'n ratkaisuehdotus viimeksi mainitussa asiassa, 68 kohta.

39. Jotta Sniace olisi kyennyt todistamaan olevansa Lenzing-konsernin *toisilla* markkinoilla toimiva kilpailija, johon lyosellin tuotantoon myönnetty tuki vaikuttaa huomattavasti, toisin sanoen jotta se voitaisiin yksilöidä, Sniacen olisi pitänyt kyetä osoittamaan näihin toisiin markkinoihin kohdistuvat vaikutukset. Tällaisia vaikutuksia voisivat aiheuttaa esimerkiksi – varmasti vaikeasti todistettavissa olevat – tuensaajan tukea saavan toimialan ja muiden toimintojen väliset ristikkäistuet. Sniace ei ole kuitenkaan esittänyt tällaisia seikkoja.

40. Ajateltavissa olisivat myös portfoliovaikutukset,[24] jotka muodostuvat siitä, että tuensaaja tarjoaa tukea saavien toimintojen markkinoiden tuotteita yhdessä muiden markkinoiden tuotteiden kanssa, joilla se kilpailee kanteen nostaneen kilpailijan kanssa. Tähän viittaavat proviskoosiin ja muihin lyosellia käyttäen valmistettuihin kuitusekoituksiin liittyvät lausumat. Sniace ei ole tosin osoittanut sitä, että nämä kuitusekoitukset kilpailisivat suoraan sen myymän viskoosin kanssa, eikä sitä, että lyosellin valmistuksen etuihin liittyvät mahdolliset portfoliovaikutukset olisivat vaikuttaneet sen kilpailuasemaan.

41. Tämän vuoksi yhteisöjen tuomioistuimen ei tarvitse ottaa kantaa Sniacen selluloosakuitujen valmistajien yleistä kilpailusuhdetta koskeviin näkemyksiin.

24 – Ks. tämä käsite asiassa T-114/02, BaByliss v. komissio, tuomio 3.4.2003 (Kok. 2003, s. II-1279, 343 kohta).

42. Näin ollen ensimmäisen valitusperusteen tämäkin osa on hylättävä.

C Toinen valitusperuste: osallistuminen menettelyyn

43. Sniacen toinen valitusperuste koskee valituksenalaisen tuomion 59 kohdan sitä päätelmää, että sillä oli vähäinen rooli oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä.

44. Tämä valitusperuste on kuitenkin tehoton, eli se on moyen inopérant eli valitusperuste, jolla ei voida saavuttaa valituksella tavoiteltua päämäärää. Näin ollen se on hylättävä perusteettomana.

45. Asiassa ARE annetusta tuomiosta käy nimittäin ilmi, että niiden menettelyllisten oikeuksien, jotka EY 88 artiklan 2 kohdassa on myönnetty niille, joita asia koskee, käyttäminen ei yksinään voi johtaa siihen, että ne voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle tukipäätös on osoitettu.[25] Osallistumalla menettelyyn asianosainen ilmaisee tosin erityisen kiinnostuksensa tuensaajan

25 – Edellä alaviitteessä 6 mainittu asia ARE, tuomion 58 kohta sekä 69 kohta ja sitä seuraavat kohdat. Vastaavasti jo asia T-398/94, Kahn Scheppvaart v. komissio, tuomio 5.6.1996 (Kok. 1996, s. II-477, 42 kohta).

tukemiseen. Tämä kiinnostus ei kuitenkaan riitä yksilöimään asianosaista samalla tavalla kuin sitä, jolle päätös on osoitettu. Sen vuoksi myöskään intensiivinen osallistuminen muodolliseen tutkintamenettelyyn ei riittäisi.

46. Tässä yhteydessä voi jäädä avoimeksi etenkin Sniacen, komission ja Lenzing Fibersin ristiriitaisesti käsittelemä kysymys siitä, voiko yksilöiminen olla mahdollista kanteen nostaneen kilpailijan osallistumatta komission tutkintamenettelyyn.[26] Sama pätee kysymykseen siitä, olisiko Sniacelta ylipäänsä voinut edellyttää aktiivisempaa osallistumista menettelyyn.

47. Sniace toteaa valituksessaan lisäksi, että Sniace on omasta mielestään yksilöity ainakin EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisen tutkintamenettelyn menettelyllisten oikeuksien turvaamisen osalta. Kun komissio antoi riidanalaisen päätöksen, se loukkasi Sniacen menettelyllisiä oikeuksia. Koska komissio muutti täysin arviotaan tutkituista toimista menettelyn aloittamista tai tutkinnan muihin toimiin laajentamista koskevaan tiedonantoon verrattuna, sen olisi pitänyt antaa Sniacelle tilaisuus uusiin huomautuksiin ennen lopullisen päätöksen tekemistä.

48. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 113 artiklan 2 kohdan mukaan tätä väitettä ei kuitenkaan voida ottaa tutkittavaksi. Mainitun kohdan mukaan valituksessa ei voida muuttaa oikeudenkäynnin kohdetta siitä, mikä se oli yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Sniace ei kuitenkaan ottanut tätä väitettyä menettelymääräysten rikkomista esiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Siellä Sniace arvosteli komission mielenmuutosta vain siltä osin, että se ei ollut riittävän perusteltu. Perustelujen puutteellisuutta koskeva väite ja uuden kuulemisen laiminlyöntiä koskeva väite ovat kuitenkin erilaiset kanneperusteet. Tämän väitteen käsittely valituksen yhteydessä laajentaisi näin ollen oikeudenkäynnin kohdetta.

49. Tähän mennessä ei muuten ole vielä katsottu, että EY 88 artiklan 2 kohdan mukaiseen tutkintamenettelyyn osallistuneiden osapuolten kilpailijoita olisi kuultava uudelleen. Niiden oikeudet rajoittuvat EY 88 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999[27] 6 ja 20 artiklan mukaan tuista kantelemiseen,

26 – Vrt. asia T-435/93, ASPEC ym. v. komissio, tuomio 27.4.1995 (Kok. 1995, s. II-1281, 64 kohta); asia T-149/95, Ducros v. komissio, tuomio 5.11.1997 (Kok. 1997, s. II-2031, 34 kohta) ja asia T-11/95, BP Chemicals v. komissio, tuomio 15.9.1998 (Kok. 1998, s. II-3235, 72 kohta) ja sitä vastoin asia C-106/98 P, Comité d'entreprise de la Société française de production ym. v. komissio, tuomio 23.5.2000 (Kok. 2000, s. I-3659, 41 kohta) sekä edellä alaviitteessä 14 mainittu asia Deutsche Post ja DHL v. komissio, tuomion 41 kohta.

27 – EYVL L 83, s. 1.

oikeuteen esittää huomautuksia menettelyn aloittamisen jälkeen sekä tiedon saamiseen komission päätöksestä.

50. Kuten Lenzing Fibers toteaa, Sniacella oli tämän lisäksi jopa mahdollisuus ilmaista mielipiteensä komission viskoosin ja lyosellin erillisiä markkinoita koskevasta muuttuneesta arviosta. Komissio nimittäin ilmoitti jo EY 88 artiklan 2 kohdan mukaista tutkintamenettelyä täydentävässä tiedonannossaan, että viskoosi ja lyoselli ovat kaksi erilaista tuotetta, ja antoi tilaisuuden uusien huomautusten esittämiseen. [28]

51. Näin ollen myös toinen valitusperuste on hylättävä.

D *Kolmas valitusperuste: tehokas oikeussuoja*

52. Sniace väittää kolmannessa valitusperusteessaan toissijaisesti, että jos kannetta ei oteta tutkittavaksi, siltä evätään mahdollisuus tehokkaaseen oikeussuojaan.

53. Siltä osin kuin Sniace katsoo jo esittäneensä edellytykset kanteen tutkittavaksi ottamiselle, on viitattava tähänastisiin perusteluihin. "Erikseen koskemista" koskeva perustelu ei ollut erityisen onnistunut. Myöskään Sniacen prosessuaalisesta asemasta komission tutkintamenettelyssä ei seuraa kanneoikeutta.

54. Vaikka komission päätös loukkaisi Sniacen oikeuksia, vaikkei se koskekaan Sniacea erikseen, siitä ei kuitenkaan seuraa, että kanne otettaisiin tutkittavaksi yhteisön tuomioistuimessa. [29] Jäsenvaltioiden on pikemminkin luotava oikeussuojakeinojen ja menettelyjen järjestelmä, jolla voidaan taata oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan. [30] Tässä yhteydessä kansallisten tuomioistuinten on perustamissopimuksen 5 artiklassa määrätyn lojaalin yhteistyön periaatteen nojalla mah-

28 – Kehotus huomautusten esittämiseen EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti tuesta C 61/98 (ex NN 189/97) Lenzing Lyocell GmbH & Co. KG, EYVL 1999, C 253, s. 4 (10).

29 – Asia C-379/03 P, Pérez Escolar v. komissio, tuomio 1.10.2004 (41 kohta ja sitä seuraava kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa, saatavissa ainoastaan espanjaksi ja ranskaksi), johon komissio vetoaa, ei koske käsiteltävänä olevaa asiaa, koska kantaja ei ollut vielä edes oletetun tuensaajayrityksen kilpailija.

30 – Asia C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomio 25.7.2002 (Kok. 2002, s. I-6677, 41 kohta).

dollisuuksien mukaan tulkittava ja sovellettava oikeussuojakeinojen käyttöä koskevia kansallisia menettelysääntöjä siten, että oikeussuoja voidaan taata. [31]

55. Yksityiset oikeussubjektit eivät tosin voi ainoastaan vetoamalla EY 87 artiklaan riitauttaa kansallisessa tuomioistuimessa tuen yhteensoveltuvuutta yhteisön oikeuden kanssa eivätkä pyytää kansallisia tuomioistuimia antamaan joko pääasiana tai liitännäisasiana ratkaisua tuen mahdollisesta yhteensoveltumattomuudesta. [32] EY 87 ja EY 88 artiklan mukaan tällaisen ratkaisun voi tehdä ainoastaan komissio. [33]

56. Edellisestä on kuitenkin erotettava mahdollisuus kiistää kansallisessa tuomioistuimessa komission tekemän tuen hyväksymispäätöksen yhteensoveltuvuus yhteisön oikeuden kanssa. Tämä mahdollisuus on lähtökohtaisesti olemassa, [34] kun yksityisen oikeussubjektin ei olisi tarvinnut nostaa kannetta yhteisön oikeudessa kanteen vireillepanoa koskevassa määräajassa. [35] Käsiteltävänä oleva asia ei muodosta tällaista tapausta jo senkään vuoksi, että tähänastisten päätelmien nojalla kannetta ei olisi otettu tutkittavaksi. Tällaisissa tapauksissa kansallisen tuomioistuimen on mahdollisesti esitettävä yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö päätöksen pätevyyden tutkimiseksi. [36]

57. Kilpailijoiden tukipäätöksiä vastaan yhteisöjen tuomioistuimissa nostamien kanteiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset eivät näin ollen loukkaa tehokkaan oikeussuojan periaatetta.

E *Neljäs valitusperuste: yhdenvertainen kohtelu*

58. Sniace katsoo lopuksi vielä, että kanteen tutkimatta jättämisellä loukattaisiin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Sen kilpailijan, Lenzing-konsernin, kanne, jonka kohteena oli komission Sniacelle suunnattujen tukitoimien hyväksymistä koskeva päätös, nimittäin hyväksyttiin.

59. Käsittelemättä enempää tämän toisen asian yksityiskohtia riittää, kun todetaan, että

31 – Edellä alaviitteessä 30 mainittu asia Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomion 42 kohta.

32 – Asia 78/76, Steinike ja Weinlig, tuomio 22.3.1977 (Kok. 1977, s. 595, Kok. Ep. III, s. 341, 10 kohta) ja asia C-297/01, Sicilcassa ja Graci, tuomio 24.7.2003 (Kok. 2003, s. I-7849, 47 kohta).

33 – Edellä alaviitteessä 32 mainittu asia Steinike ja Weinlig, tuomion 6 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

34 – Asia C-148/04, Unicredito Italiano, tuomio 15.12.2005 (Kok. 2005, s. I-11137, 43 kohta); vrt. myös yhdistetyt asiat 133/85–136/85, Rau ym., tuomio 21.5.1987 (Kok. 1987, s. 2289, 11 kohta) ja asia C-344/98, Masterfoods ja HB, tuomio 14.12.2000 (Kok. 2000, s. I-11369, 55 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

35 – Vrt. asiassa C-441/05, Roquette Frères, 26.10.2006 antamani ratkaisuehdotuksen 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

36 – Edellä alaviitteessä 34 mainittu asia Masterfoods ja HB.

Sniacelle myönnetty tuki kohdistui myös sen viskoosituotantoon ja että myös Lenzing-konserni tuottaa viskoosia. Koska tämä suora kilpailu koski Lenzing-konsernia, yhteisöjen tuomioistuin saattoi todeta sen yksilöimisen. [37] Tilanteiden erilaisuudesta johtuu, että kyseessä ei ole kielletty erilainen kohtelu.

60. Mitä lisäksi tulee ensimmäisen oikeusasteen arvosteluun sen vuoksi, että se ei ole halunnut hankkia lisäselvityksiä, kuten valittaja oli ehdottanut, on muistutettava, että on yksinomaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiana arvioida, onko sen ratkaistavana olevissa asioissa esitettyä selvitysaineistoa tarpeen täydentää. Sille esitettyjen asiakirjojen todistusarvo kuuluu sen tosiseikkojen arviointia koskevaan yksinomaiseen toimivaltaan, eikä yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia todistusarvon arviointia valituksen yhteydessä, paitsi jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetty selvitys on otettu huomioon vääristyneellä tavalla tai jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määrittämän tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi oikeudenkäyntiasiakirjoista. [38]

61. Sen vuoksi tämäkin valitusperuste on hylättävä.

37 – Ks. edellä alaviitteessä 5 mainitussa asiassa Espanja v. Lenzing antamani ratkaisuehdotuksen 29 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

38 – Asia C-315/99 P, Ismeri Europa v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 10.7.2001 (Kok. 2001, s. I-5281, 19 kohta); yhdistetyt asiat C-24/01 P ja C-25/01 P, Glencore ja Compagnie Continentale v. komissio, tuomio 7.11.2002 (Kok. 2002, s. I-10119, 77 ja 78 kohta) ja asia C-136/02 P, Mag Instrument v. SMHV, tuomio 7.10.2004 (Kok. 2004, s. I-9165, 76 kohta).

F *Päätelmä*

62. Valitus on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

V Oikeudenkäyntikulut

63. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan mukaan, luettuna yhdessä 118 artiklan ja 69 artiklan 2 kohdan kanssa, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Sniacen valitus on hylätty, sen on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvattava komission oikeudenkäyntikulut.

64. Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, valituksesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut mukaan luettuina. [39] Tämän määräyksen kolmannen alakohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä, että muun kuin edellisissä alakohdissa mainitun väliintulijan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan. Lenzing Fibersin osalta tämä vaikuttaa tässä tapauksessa kohtuulliselta. Näin ollen Itävalta ja Lenzing Fibers vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

39 – Yhdistetyt asiat C-74/00 P ja C-75/00 P, Falck v. komissio, tuomio 24.9.2002 (Kok. 2002, s. I-7869, 191 kohta).

VI Ratkaisuehdotus

65. Ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Sniace SA vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

3) Itävallan tasavalta ja Lenzing Fibers GmbH vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.